

და ყველა გატაცებით მუშაობდა. თვით წყნარი და ტკბილად მოუბარი მწიგნობი მრევლს უსუმი უდევდა და მოძვედრის სუბურჯუნზე დაბჯინებლი ამხნევებდა...

სანდუგო და სავაჭროსმიერიც ამბავი, რომელიც ჩვენ ადგინებდა. თვით ახლად დაწესებული სპეცტატების განახლებას მაშინ მოიტანს ჯერჯერობა ნაყოფს, რატო უნდა დაეგრძობს სარწმუნოებისთვის გრძობის აღორძინება, რატო ენაში ადვილებს თვით-მოქმედების უნარი. ეს უნდა ახსოვდეთ ჩვენ მოძვედრის, მით უფრო, რომ მათი წინაშე სწორედ ასეთს გვს ადგენენ...

ნ. უჩაშვილი

ნად გადასაქვებლად, ხოლო იმ პირობით, რომ ამ პროგრამის დასრულებაში თვით მოსოველი ექმნას სადაღებულ სწავლებელ ქართლის ინსტიტუტს და სოფლის და აგრეთვე იმ პირობით, რომ ყველა აქაუროს სწავლებელთა სოფლის მეურნეობის სახელმწიფო სემინარიის განყოფილებაში დადგინდება ქალაქის საბჭოსი ბნაობის მხარეში წარუდგინა სერო განათლების მინისტრს.

ესა და გვთუ „ახალ მიმოხილვას“ შეუტყვი, რომ სამინისტროს ტფილისის საბჭოს აზრი ამ შეწყობებზეა, რადგანაც ქალაქის საბჭოს უფლება არაა შეზღუდოს ქალაქის და რიგის სწავლებისას იმ სასწავლებლებში, რომელთაც ხანაი ინახავს თავისი ხარჯით სხვა-დასხვა ტომის მოზარდ თანაბანობისა. ქალაქის საბჭო ერთს თავის სხვაობაზე განიხილავს ამ პასუხს.

კვიან შემოსულები დასწვიან სწავლის თვითნებ ატარებას ახსნან. მაშინვე მოხდა სიხარული სწავლებელთა და მოსოველი ქართლის ინსტიტუტის და კარგა გარკვევით იძლევიან პასუხს და მშენებელ მომზადებულან ამ ცოტა ხანში (სულ ექვსი დღე თვე იქნება, რაც ეს სასწავლებელი დაარსდეს).

თუმცა ასე ბეჯითად და გულდადებით ასრულებს თავის მოვალეობას 1, თუქია, მაგრამ ჩვენმა საზოგადოებამ ჩვეულებრივ გულგრილობა გამოიჩინა. ქალბების სწავლება აქ დღე არაფრად მიჩნეოდა.

რადან ქალბებმა ვერ შეაფასეს ირცები მოსწავლეთა, რომელსც საჭიროა სკოლის არსებობისთვის, ამისათვის ქანა 1. თუქიამ მიიღო სკოლაში ვაჟებიც და ეს იგივე რიცხვი ავიდა თექვსმეტად. ეს რიცხვი მოსწავლეთა ისე მცირეა, რომ თუ შემდგომთვის არ მოემზადო, სკოლა დაიხურება. ჩვენ ვთქვით, რომ მოზარდებში ქალბების სწავლებას არა უნდა მისდევნი, მაგრამ სამადგობროდ ვაქვს ზომ ასწავლიან. მაშ რ მიზეზია, რომ ვაჟებზე ვერ შეაფასეს მოსწავლეთა რიცხვი? აი პასუხი: ქართული დაწესებულებების სკოლაში ადრევე დაიწყო მსწავლეობა, რომელთა რიცხვიც კარგად იყო შეზღუდული, მაგრამ რიგის პირობები და პირობები დაიბრუნდა, რომელიც ქართული სკოლაში დაიბრუნდა, რომელიც სწავლებელთა რიცხვიც დაიბრუნდა. ეს არის ქალბ, რომელსაც დაიბრუნდა და ერთ ხანს თვით გიზანაში დარჩენილა და შემოღებულა სწავლებისა და აღზრდის წესი და რევი, დღეს კიდევ დაიკვნიეს ამზობინებენ და მათთან მიკვეთს თვითნებ ბეჯებით მოსამზადებლად. ნუ თუ ღორ არ არის, დაიკვეთს თავი დავანებოთ და იმითვე ღორისეული მასწავლებლები მოიკენონო?

ზარის ოსკით: გვუწყევლა და ზარის ოსკითაც ძლიერ მოითქვით სულა. ყველა მუშაობის თვითარსებობის უწყობა? უკეთესი სახის სწავლების მიზარბინებს საქველმოქმედო განსაწყვეთად, ზოგი ვითონვე არცა და მპრობათს, ზოგი ერთნაირს პირდაპირ აძლიერებს გიზანის ცრთვად შეზღუდვად, მაგრამ თან ეწინააღმდეგება თვის საზარისთან დაზარეულად - დამოკლებულად საკონომბო ხენა ვერ შეძიობო.

მომეტებულად საკონომბო არიან მცხელები, რომელთაც თვითნებ სიწყველევ ცხებრების დენა-მოვლამ გაუტარებდათ და წყლს დაღინებულნი შემჭვრეტენ თვითნებ სიცივის და შიმშილისაგან განადგურებულს ცხებრს. ცხების ფარებათა რომ გაიაროს კაცმა, სწავლა მოერეო, იმდენი ძელები და დაზარული თავები ჰქონა მათარში ყინვისაგან დაზოცილს ცხებრებისა.

საქონელს რაც უყო, საშიშროება საშიშროება უყო, მაგრამ უარესი დღე დაიწყო ნამკენს ხეობებს. ვინც გაუზღუბელად ათი-ათათმეტის თუხნის ნამკენს ხეობა გაუაფასო მოვლად, ხელდაზარებელი დაიხრნენ და ათითათმეტის მანეთისა ველორდ გაიცვიდეს. სულ ერთნაირ დასაძრ ნამკენს ხეობების სიცივეს, მომეტებულად შავი მხალო.

გაგება: სოფ. ხუხულაგაში ფართი მოვარცხ, მისა გაიაროს მქორანა-შვილი, იილა ხუთი თუქიანი ფული თემი-ხან-შორიდან, ფორტარაფ აღქმის სილომონის ძას რიანა-შვილისაგან კაცკაცი ქარ-თავილა ახალ სკოლის სასარგებლოდ. ეს ხუთი თქმანი ამ ორს დღეში გარდევება და იმდენი ფული მიიღებ.

სასაპარტილოს მატრიანე

წინამდებრივი (წინამდებრივი შეაღწე) გუმბან, 24 აპრილს, ოქლის სასაპარტილომ წინამდებრივი შეიღის საქმის განხილვა დაიწყო თვითმეტრის ოსკ წუთზე. თემდღობარად არის ე. გ. ბურგარტი, წყურებლად თ. ბეჟუთოვა და მომიკვებულ-მოხაზართვის თ-

ნამკენს შავიკოვი. დამცელებად არიან ბნი დლოლოტკო წინამდებრივი შეიღისა და ბნი მელიქ-ბეგიანი — ცხების-სალა-ოალინა. სულ 22 მოწინავე დამარბული სასაპარტილოს მირ, რ. ბ. მელთაგან ს თუ ი არ დაესწრო. ღ. რ. ბაზში სკოლა ხალხი, უმეტესად ქალები, თვით ქმარი მოკლულისა, მიხეილ ოსების ძე წინამდებრივი შეიღი, ოქლოლიანნი პოლიციის მე-2 ნაწილისა, 24 წლისა, შავს ტყისამის-შია ჩაქმული და სახმუნდ არავითარი ცკლულება არ ეტყობა. განხილვის საქმისას დიდს ვეგაცოცრით აღდევს თვალყურს. მეორე ბრალდებულნი ცხების-სალა-ოალინი ახლად მაღან-აშლილი, თორამტ-ცხარამტის წყლის ქანწილი კაცია, არა-სასაი-მონო-მოქმედლობა აქვს და განხილვის საქმისას გულ არხინად მსჯელობის ტუსაობის განსამოსი აქვს და ხელ ფეხში ბორკილები დაქც ვაჭარი. იმასვე ბრალდებულნი — არტემ ვახანგვი (იგივე სტეფანოვი), 19 წლისა, ახალციხის მცხოვრებელი, სასამართლოში არიან სისა. ვახანგვი ახალციხეში იყო ვაგზანილი ჩვენების ჩამოსართმევად, გზაზე გაქცევა მოიწაინდა და მოკლულ იქნა სტოლნის სასამართლოს წინასწარი ცხების-სალა-ოალინი ქალაღები, პორტმანი, წალები და თეთრის პარუსიანის ხალხი, რომლის წინა კალია სისლ-შია მოსტრილი, ცხების-ოალინი დე-პეტრისა უცნებიათ და ცხებიდან სისლ-შია წადიან. მეთქი ვახანგვი ზოი სტიოტი, რომლის მკვლელობისათვის ალაგე მოქროლია სასამართლოს მიერ, რადგან შედ სისლსი ნიშნი სტოლია. გავოს გეინანეს კოტარ, რომლის მარტენა მარტის ხუთი თითის გასიხლანებელი იმნიანი ატყვი და გულზედ სისლსი წინსკლები აქვს.

მოკვრებით მეთქველებს ზოგიერთ წყლილის ბრალდებით ოქმიდან: 1887 წელს, 8 სექტემბერს, საღამოს მეთათ საათზე, მჭვარად მთაწმინდის პირველ უბნის პოლიციის მოხელეს წინამდებრივი შეიღის სახლში იგივე ავაზაკი და ამ მოხელეს კოლი, ოლგა თედვარეს ასული, რუსის ქალი, სხამოდას, როგორც უკუბი, მაგრამ ეწი-ბანაში მიღის წყლი აქვთ წმინდა, ანკარა, გემრიელი, ასე რომ სმით ვერ გაძლება აღამიანი, თუქი ოქტობრის ფერი წყალი იწმინდება, განა მტყერის წყალს-კი ეღვარ დასწმინდა და იგივე კონარბებ? ან სად არის იქ ძალ-დატანება? იისაც სურს, მიღის წყალს სკამს და, ვისც უნდა, პირდაპირ თერგიდან მათქეს, ამის მოდა-დედაბე არიან არის. იმას-კი ნუ ივიტკობი, რომ ამ თავისუფალ ვაქ-ნობით მიღის პატრიანი ზარლობდას — იმდენი წყალი იხარაბდა, რომ მაშინა ვერ ახდის და ამის მიზეზით და-დალაშობე ვაეყოს დიდა აუ-ზო, რომ ღამე, როდესაც უფრო ცოტა იხარაბდა წყალი, იმ უბში მოა-ტროკონ და დღისით დავაწყა-ფილანი მსურველნი. აი ასე უნდა საქმის დაქვრ და არა ძალდობით. მაგრამ იტყვიან: ზოგიერთი ფთფერა ზედმეტი იყო, იქნებ ფშის წყლის ზოგიერთს ღენდერა მეღუქმებს მუცელი დაუბატარავს!

ჩემო თავოვ, სხვაც ბევრი ახი-ფილანი ხასიათები დატყვირა ჩვენს დე-ქალაქს. ქალბების მადიერად ბლი-ნები შემოულიათ, იილაო აღზარვის

ახალი ამბავი

* შაბათს, 22 აპრილს, საღამოს, ჩამოვიდა ტფილისში, კაცკაცი გზით, რუსეთში განწესებული ელი მიწა-მახმულ ხანი და ჩამოხდა სტეფანი ნი-მარტისა.

* 22 აპრილს დღით, № 2 ფოსტის მატრიანობით, გზად ვამოხი-რა ტფილისში რუსეთის სპარსეთში განწესებულმა ვილმა, გენერალ-ადიუტანტმა თ. დლოლოტკო, თვიარა-ი. დღან წამოსულმა. თ. დლოლოტკო მერვე დღისევე, შუადღისას, პეტერ-ბურგს გაემგზავრა კაცკაცი გზით.

* წ. დასოს მარტის თავის გან-მელონაში ქალაქს მიღის წყლისა-დან 5,000 მანეთზე მეტი შემოსავალი ჰქონია. დღეში, ორთა შუა რიცხვით რომ ვიანგარიშით, 165 მან. შემო-სვლია. აპრილის თვეში-ი დღეში ორთა შუა რიცხვითვე შემოსვლას წყლის მილიდან 180 მანათამდე, თუმცა-კი ზოგიერთს დღეს ეს შემოსავალი 160 მანეთს არ აღემატება.

* როგორც გეგმაშეკით, ამის წინადა ქალაქის საბჭომ დაადგინა, რომ ფულით შეწყობა მისცეს საშობა-ველო მთავრობას ტფილისის ოთხ-კლასიან პროგრამის ექს კლასი-

* ამ დღეში ბნ თ. რაიკო-შვილისაგან წყარა-კითხვის გამაგრე-ლებელ საზოგადოებაში მოუვიდა ერ-თი რეგული ხალხების ზღაპრებისა და ზღაპრები ზოგი ქართულშია და მოგაწვინა ვაგონში და ჩამე-რილი. რეგულით ოხთმეტი ზღაპარ-ი, ზღაპრებს გარდა ხალხის ზე-პირ-გარდმოცემა აღეყანდრე მა-კედონელზე და აგრეთვე გარდმოცე-მანი სოლომონ ბრტენი და მენახირი, სოლომონ ბრტენი და ბუ და ფა-სური გარდმოცემანი მფვე ერკულის-ზე და მისტოპია. იმავ რეგულიშია მო-ქცეულია ლეგენდები თამარზე, ილია-და თაფათუა.

საზოგადოების მმართველობა მა-ღლობას უშუენის გამომგზავნულს.

* ზესტაფანია: დიდი ხანი არ არის, რაც დაბა ზესტაფანიში ქალბა-ტრანა 5. თურქებს ასულმა გამარ-თა პირველ დაწყებით სკოლა ქალბ-მისათვის, სკოლაში სამი განყოფი-ლებლა და მოსწავლეებს ამზადებს პირ-ველ კლასებისათვის.

სკოლაში სულ თექვსმეტი ბავში სწავლობს, რომელნიც სხვა-და-სხვა-ღროს შემოსულან სასწავლებელში, მაგრამ ქ-ნ თურქებს მეცადინეობით

დება წყაროსა, რომელიც მივიღან ამოღის ხუხუხითი. ბერებან ამისთა-და წყაროები (განჯის მარცხ) იყრიან ერთად თანს და შეადგენენ ისეთს დიდარჯან მდინარეებს (მაგალითად ყანა-ბულაღი), რომ დიდის ვაკირე-ბით თუ ვახვალ შიგ ცხენით. საკ-ვირველს თვისებისას ეს ყულები. შე-ხედულობით ფერი აქვს კარგი, გლდნის წყალზედაც უკეთესი, ცივია ზაფხულ-ში და პირველში არ გავწყენს. ცულს გემოს ვერს შეაზნე, მაგრამ ხუთი-დღე რომ სეა ეს წყალი, ხუთის თვისი ცივების შეყვრი. ეს ამბავი ადლო-ბობის მკვლობებების აქვს შენიშ-ნული და არა სმენ ამ წყალს. 1858 წ. მე, ჩემის ამხანაგებით და ძლებ-ლებით, ისე ვახვალ და ამ ფშის წყალ-ში ორის ნაბირზე, რომ ცოცხალ-მკვლები წამოვიტეოს იქიდან. სულ-კი 10 დღე მსვით ეს წყალი

თუმცა ეს ქეშარობია, მაგრამ აქამდე ვერ არავის გაუსინჯავს ეს ფშის წყლები და არაფერი არა და-უწყებრა მე მინც არაფერი არა წამოვიტეოს-რა ამ საჯანზე. ამ წყალს ვერს მიუპყრიან ექიმების ყურადღება იმისათვის, რომ ალბად ჯარები არა ხელება ამისთანა მანებელს წყლებს,

და განგებ-კი ვინ წავა ამის გამოსა-ძიებლად. ეს-კი მაქვს შენიშნული, რომ ფშანი ქვემოთ ქვეყნით უფრო-დერი გაძლება, ვიდრე ქართლ-კახეთში. მე ასე გგონია, ქალაქში გამოყვანი-ლი წყალი არის ფშანი და არა წმინ-და წყარო და ამასთან აღბად შიგ ერევა რამე წყალიც და მაშინ-ბელს თვისებას ცოტაც არის აკლებს. როგორც მოვახსენე, ჩემო თავო-ც, ქალაქის ხალი ამ მოღლის ღრის ძალიან გამოატლულია. უწინ ღერის დახლება იტონენ და ახლა გეგუ-ნებიან: ვინდა თუ არა ფშის წყალი სეიოია. რათაო, კითხულობენ ყველა-ც, ამისათვისაო, იხსიან ქალაქის მმართველები: რომ ფშის გამოყუ-ნაში იღი-მანთი ფული დაგვიბრჯია. აი კარგი მახინებლობი: თვალ-წინ მტყარია ჩამოუღობდეს აღმინანსა და ფშის წყალი-კი სეას სტვის შეღო-ბისათვის.

ვადაიხლონ მთას-ბიოთ, აი იმ კაცკე-ში, სადაც თერი დალუციით ჩვეის დედა-ქალაქის მმართველებს, დაქმნა-ხავერ იმავ იმ-ც კონარბის გამოყვანილს წყალს და მანც კერობა კივის ფუ-ლით, ნახევარ წელიწად მინც თერ-გი ისეთი ტურტობად და მღვირე

ენაილს მიღებით წყალს სრულებით გემო არა აქვს. ვი შენს მტერს მის-ცემია, რა დღეც დე დადაღა: მწყურ-არის, მიველ გრავინკასთან დასაუ-ფლად და ფერი მაგონებს, რომ ეს მტკიცის წყალი არ არისო, ის ტკბი-ლი წყალი, რომელსაც უწინ ვხედა-ვით. ჩამუკრ ამ მიღის წყალში სო-და და არ ვიხსნა. სწორედ სამი დღე მედავა ჰქოთ სოდა და აუაგუ-ბულს საღონსა ჰვავად, მაშინ-რო-დესაც სოდა კარგს წყალში ვიხსნე-ბა ნახევარ წაშში, ისე რომ ვერ-კი ვსატყობ, სოდა ჩამოყრია თუ არა. შემოხვევით რეგულ ვიყავი ერთს მო-სარეცხესთან. იმან შენიშნულია, რომ მიღის წყალში სარეცხის გარეჯა არ შეიძლებოდა, რადგანაც საპირი არ იხ-ნებოდა, ამის მიზეზით მტერის პირა-ს ვდევნებოდა და მტერის წყალს ეხმარებო.

ვისაც ბევრი უფლია სოფლად, რო-გორც მე, ცკადონებ, რას ეძიებან ქართველები ფშანსა და თათრები ყარა-სისუს (შავი წყალი). ზოგიერთს წყლის ნაბირებზე და მოზარბითაც ბეჯეჯულ, ესთკებთ მტერისას, იტრი-სა, აქსტაფისა, ძევაშისა, შამპორისა და სხვაგან მზავლდენ, მგზავრა შეხე-

ალავას დასკრა. ქალმა სულ რამდენიმე წუთის შემდეგ სული განუტყვევდა, ასე რომ ექიმებმაც ევერას მისაწერეს.

სალა-ოლღის დაკბრის დროს უპირატესად უნდა აღნიშნავთ მისი ხასიათის ცვლილებას.

ქმადაც ეგროპიდან წამოსული სწავლა და ჩვეულება, გამოვლილი რუსეთში, ისე საქართველოში პირველსამედიცინო საპროფესოროს აწარმოეს.

საზ. მეორე დღე სალა-ოლღიმ განუცხადა, რომ ქმარმა მოგვიტყვია მე და არტემი და დავგვირდა, რომ იც თუშანს მოგვეტყო, თუ ჩემს ცალს მოგვტყვიო.

არტემი ვახუშტის პირველმა კურსის მასწავლებელი იყო, რომელიც სალა-ოლღის მოსწავლეებს უძღვებდა.

ბეგრით რომ იწიწიონ ჩიმიჭიანში, რაც უნდა ბეგრის ცილი დაეცხამოს, არც ერევანში, არც შეშაბიში და არც ვანში სამხურის თეატრის ვერ გახატოვარა.

თამარ დიმიტრის ასულს გინანეს წინამძღვრების 16 წლის გოგოს, 13 სექტემბრის უთქმელმა გამამხიბველსთვის.

წმინდა ბრალდებელი თავის ბრალდებითა თანამხიბველთა და სალა-ოლღის და კარგი დავტყუე.

განაც ძალიან ამამხიბველთა თვის სურვა და მრავალმა მათგანმა დაიწყო სალა-ოლღის და კარგი დავტყუე.

რომ არ იყოს, განა რა დამოკიდებულება უნდა ჰქონდა ეთუბ-სალა-ოლღის ისეთი მოკლეულთან.

დროის მცინერითათვის, ამ არტულ-დარულს ოჯახების სიგბი რომ შესდგეს, მცინერებს დიდს შედევთან მისცემს.

წინამძღვრების 16 წლის გოგოს, 13 სექტემბრის უთქმელმა გამამხიბველსთვის.

უცხოეთი

წინამძღვრების 16 წლის გოგოს, 13 სექტემბრის უთქმელმა გამამხიბველსთვის.

დროის მცინერითათვის, ამ არტულ-დარულს ოჯახების სიგბი რომ შესდგეს, მცინერებს დიდს შედევთან მისცემს.

წმინდა ბრალდებელი თავის ბრალდებითა თანამხიბველთა და სალა-ოლღის და კარგი დავტყუე.

